

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-101

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

(PO-C-01 : Compulsory)

(Modern Political Thinkers)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (i) Explain Machiavelli's views on Religion and Morality.
 - (ii) Discuss Rousseau's theory of Social Contract Theory.
2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (i) Examine Hegel's views on "Civil Society".
 - (ii) Explain Marxian theory of surplus value.
3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (i) Write an essay on Machiavelli's ideas on Human Nature.
 - (ii) Explain Rousseau's idea about sovereignty.
 - (iii) Explain Marxian Historical Materialism.
 - (iv) Discuss Hegel's views on theory of state.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (100 words each) : [20]

- (i) Rousseau's concept of "General Will"
- (ii) Hegel's concept of Rights and Liberty
- (iii) Marx's concept of classless society
- (iv) Locke's views on natural rights
- (v) Machiavelli's views on religion
- (vi) Locke's social contract theory.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(i) मैकियाव्हेलीचा धर्म आणि नैतिकता याबाबतचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

(ii) रूसोचा 'सामाजिक करार' सिद्धांताची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

(i) हेगेलच्या "नागरी समाज" विषयक विचारांचे परीक्षण करा.

(ii) मार्क्सचा 'अतिरिक्त मूल्य' सिद्धान्त स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

(i) मैकियाव्हेलीच्या मनुष्य स्वभावावरील विचारांवर निबंध लिहा.

(ii) रूसोची सार्वभौमत्वासंबंधीची कल्पना स्पष्ट करा.

(iii) मार्क्सच्या ऐतिहासिक भौतिकवाद स्पष्ट करा.

(iv) हेगेलच्या राज्यविषयक विचारांची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (i) रूसोची सामुहिक इहेची संकल्पना
- (ii) हेगेलचे अधिकार आणि स्वातंत्र्यविषयक संकल्पना
- (iii) मार्क्सची 'वर्गविरहित समाजाची संकल्पना
- (iv) लॉकचे नैसर्गिक हक्कविषयक विचार
- (v) मैकियाव्हेलीचे धर्मविषयक विचार
- (vi) लॉकचा सामाजिक करार सिद्धांत.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-102

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Po-C-02 : Compulsory Paper

(Public Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words): [20]

(i) Examine the nature and scope of Public Administration in the context of Welfare State.

(ii) Discuss the functions of Management.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words): [20]

(i) What is Organization ? Discuss the Bureaucratic theory of organization.

(ii) Describe the various stages of budgetary process in India.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

(i) State the difference between Public Administration and Private Administration.

(ii) What is training ? Explain the types of training.

P.T.O.

- (iii) Discuss the major approaches to the study of Public Administration.
(iv) Explain the various stages of budgetary in U.K.

4. Write short notes on any *four* (100 words each) : [20]
- (i) The features of Bureaucracy.
(ii) Scientific management
(iii) Significance of promotion for the civil service
(iv) POSDCORB
(v) Hierarchy
(vi) Span of control.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (i) लोकप्रशासनाचे स्वरूप आणि व्याप्तीचे कल्याणकारी राज्यांच्या संदर्भात परीक्षण करा.
(ii) व्यवस्थापनाच्या कार्याची चर्चा करा.
2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (i) संघटन म्हणजे काय ? संघटनाच्या नोकरशाही सिद्धान्ताची चर्चा करा.
(ii) भारतातील अंदाजपत्रक प्रक्रियेच्या विविध अवस्थांचे वर्णन करा.
3. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (i) लोकप्रशासन आणि खाजगी प्रशासन यांच्यातील फरक सांगा.
(ii) प्रशिक्षण म्हणजे काय ? प्रशिक्षणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

- (iii) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाच्या महत्वाच्या पद्धतीची चर्चा करा.
(iv) इंग्लंडमधील अंदाजपत्रक प्रक्रियेच्या विविध अवस्था स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) [20]

- (i) नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये
(ii) शास्त्रीय व्यवस्थापन
(iii) नागरी सेवेत बढतीचे महत्त्व
(iv) पोस्टकार्ब
(v) पदसोपान
(vi) नियंत्रण कक्षा।

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-103

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

PO-C-03, Compulsory Paper

(Constitutional Process in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words): [20]

(i) Critically examine the nature of federal system in India.

(ii) Distinguish between fundamental rights and directive principles.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words): [20]

(i) Comment on the scope of the presidential powers in the Indian Constitution.

(ii) Discuss on the changing role of Judiciary.

3. Answer any *two* questions (in **250** words each) : [20]

(i) Critically examine the centre-state relations in India.

(ii) Examine Article 356 in the Constitution of India.

(iii) Explain the powers, functions and role of the Rajya Sabha.

(iv) Explain the Recommendations of the Sarkaria commission.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (i) Role of Governor
- (ii) Judicial Activism
- (iii) Right to Property
- (iv) Law-making Process
- (v) Role of Prime Minister
- (vi) Electoral Reforms in India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) भारतातील संघराज्य व्यवस्थेच्या स्वरूपाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (ii) मूलभूत हक्क आणि मार्गदर्शक तत्त्वे यांच्यातील फरक सांगा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (i) भारतीय राज्यघटनेतील राष्ट्रपतीच्या अधिकार या व्याप्तीवर भाष्य करा.
- (ii) न्यायालयाच्या बदलत्या भूमिकेवर चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (i) भारतातील 'केन्द्र-राज्य' संबंधाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (ii) भारतीय राज्यघटनेच्या 356 कलमांचे परीक्षण करा.
- (iii) राज्यसभेचे अधिकार, कार्ये आणि भूमिका स्पष्ट करा.
- (iv) सरकारीया आयोगाच्या शिफारसी स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत)

[20]

- (i) राज्यपालांची भूमिका
- (ii) न्यायालयीन सक्रियता
- (iii) मालमत्तेचा हक्क
- (iv) कायदा निर्मिती प्रक्रिया
- (v) पंत प्रधानाची भूमिका
- (vi) भारतातील निवडणूक सुधारणा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-104

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-02

(Political Thought in Modern India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain Raja Ram Mohan Roy's views on Law and Judicial System.

(2) Write an essay on Maulana Azad's views on 'Education and Religion'.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Write an essay on Dr. Ambedkar's idea of Social Justice.

(2) Evaluate Nehru's views on Secularism.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Comment on Raja Ram Mohan Roy's Liberalism.

P.T.O.

- (2) Explain the Maulana Azad's views on 'Nationalism'.
- (3) Examine Mahatma Gandhi's concept of 'Truth and Non-Violence'.
- (4) Discuss Pandit Nehru's 'Democratic Socialism'.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Concept of 'Trusteeship'
- (2) Pandit Nehru on 'Humanism'
- (3) Raja Ram Mohan Roy's views on Individual Liberty
- (4) Concept of Gramrajya
- (5) Parliamentary Democracy
- (6) Dr. Ambedkar's views on Liberty and Equality.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) राजा राम मोहन रॉय यांचे कायदा आणि न्यायव्यवस्थेविषयक विचार स्पष्ट करा.
- (2) मौलाना आझाद यांच्या शिक्षण आणि धर्मविषयक विचारांवर निबंध लिहा.

2. पुढीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) डॉ. आंबेडकर यांच्या 'सामाजिक न्याय' विषयक विचारांवर निबंध लिहा.
- (2) नेहरूंच्या धर्मनिरपेक्षते बाबतच्या विचारांचे मूल्यमापन करा.

3. पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) राजा राम मोहन रॉय यांच्या उदारमतवादावर भाष्य करा.
- (2) मौलाना आझाद यांच्या 'राष्ट्रवादविषयक' दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- (3) महात्मा गांधींच्या 'सत्य आणि अहिंसा' विषयक संकल्पनेचे परीक्षण करा.
- (4) पं. नेहरू यांच्या 'लोकशाही समाजवादाची' चर्चा करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) 'विश्वस्त' संकल्पना
- (2) पंडीत नेहरूंचा मानवतावाद
- (3) राजा राम मोहन रॉय यांचे व्यक्ती स्वातंत्र्यविषयक विचार
- (4) ग्रामराज्याची संकल्पना
- (5) संसदीय लोकशाही
- (6) डॉ. आंबेडकरांचे स्वातंत्र्य आणि समताविषयक विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-105

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-02

(Modern Political Ideologies)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) What is Nationalism ? Discuss the types of Nationalism.

(2) Critically examine Marxian theory of Historical Materialism.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Critically examine the theory of Fascism.

(2) Explain various types of Democratic Socialism.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Discuss the Cultural Nationalism.

P.T.O.

- (2) Explain the concept of Corporate State.
- (3) Describe the concept of Modern Liberalism.
- (4) Explain and critically examine the Dialectical Materialism.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Limitations of Democratic Socialism
- (2) Scientific Socialism
- (3) Fabian Socialism
- (4) Theory of Surplus Value
- (5) Ethnic Nationalism
- (6) Nature of Democratic Socialism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) राष्ट्रवाद म्हणजे काय ? राष्ट्रवादाच्या प्रकारांची चर्चा करा.
- (2) ऐतिहासिक भौतिकवादाच्या मार्क्सवादी सिद्धांताचे चिकित्सक परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) फॅसिझमच्या सिद्धान्ताचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- (2) लोकशाही समाजवादाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) सांस्कृतिक राष्ट्रवादाची चर्चा करा.
 - (2) महामंडलात्म राज्यांची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - (3) आधुनिक उदारमतवादाच्या संकल्पनेचे विवेचन करा.
 - (4) द्वंद्वात्मक भौतिकवादांचे टिकात्मक परीक्षण करा.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) लोकशाही समाजवादाच्या मर्यादा
 - (2) शास्त्रीय समाजवाद
 - (3) फेबियन समाजवाद
 - (4) अतिरिक्त मूल्य सिद्धांत
 - (5) वांशिक राष्ट्रवाद
 - (6) लोकशाही समाजवादाचे स्वरूप.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-106

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-03

(Indian Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the structure and functions of Cabinet Secretariat.

(2) “Indian Administrative System in a Legacy of British Rule.”

Comment.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the role of Governor in State Administration.

(2) Discuss the role of 1935 Act in Indian Administration.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Discuss the composition and functions of Union Public Service

Commission.

P.T.O.

- (2) Explain the role of Chief Minister in Council of Ministers.
- (3) Write reforms in the recruitment of Civil Services.
- (4) Discuss socio-political challenges before Indian Administration.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Political neutrality of bureaucracy
- (2) Estimates Committee
- (3) All India Services
- (4) Prime Minister's Office
- (5) National Development Council
- (6) Administrative Tribunals.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) कॅबिनेट सचिवालयाची रचना आणि कार्ये यांची चर्चा करा.
- (2) “भारतीय प्रशासन व्यवस्था ही ब्रिटिश सत्तेचा वारसा आहे.” भाष्य करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) राज्यपालाची राज्य प्रशासनातील भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) भारतीय प्रशासनातील 1935च्या कायद्यांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) केंद्रिय लोकसेवा आयोगाची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- (2) मुख्यमंत्र्यांची मंत्रिमंडळातील भूमिका स्पष्ट करा.
- (3) नागरी सेवेच्या भरतीसंबंधी सुधारणा लिहा.
- (4) भारतीय प्रशासना समोरील सामाजिक-राजकीय आव्हानांची चर्चा करा.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) नोकरशाहीची राजकीय तटस्थता
- (2) अंदाज समिती
- (3) अखिल भारतीय सेवा
- (4) पंतप्रधानाचे कार्यालय
- (5) राष्ट्रीय विकास परिषद
- (6) प्रशासकीय लवाद.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-107

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-04

(Development Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the meaning, nature and scope of Development Administration.

(2) Describe the meaning, evolution and significance of Public Administration.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Critically examine the 73rd and 74th Amendment Act.

(2) Comment on Bureaucracy and its problems.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) State the Specialist and Generalist dichotomy in Democracy.

P.T.O.

- (2) Explain the patterns of people's participation in the process of Development.
- (3) Discuss the problems related to recruitment of Administrators.
- (4) Explain the policy of Industrial Development.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Importance of Public Administration
- (2) Programmes of Rural Development
- (3) Development of Policy and Administration
- (4) Significance of Development Administration
- (5) Problems related to training
- (6) Policy of Agricultural Development.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) विकास प्रशासनाचा अर्थ, स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (2) लोकप्रशासनाचा अर्थ, उत्क्रांती आणि महत्त्व यांचे वर्णन करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) 73व्या व 74व्या घटनादुरुस्तीचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) “नोकरशाही समोरील समस्या” यावर भाष्य करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) लोकशाहीतील सामान्यज्ञ आणि विशेषज्ञ यातील भेद सांगा.
 - (2) विकास प्रक्रियेतील लोकसहभागाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.
 - (3) प्रशासकांच्या भरती समस्यांची चर्चा करा.
 - (4) औद्योगिक विकासाचे धोरण स्पष्ट करा.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) लोकप्रशासनाचे महत्व
 - (2) ग्रामीण विकासाचे कार्यक्रम
 - (3) विकासाचे धोरण आणि प्रशासन
 - (4) विकास प्रशासनाचे महत्व
 - (5) प्रशिक्षण संदर्भातील समस्या
 - (6) कृषी विकासाचे धोरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-108

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-05

(India's Foreign Policy)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss continuity of change in India's Foreign Policy.

(2) Explain the basic principles of India's Foreign Policy.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the role played by India in Non-aligned Movement.

(2) Discuss the India's Nuclear Policy.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Explain India's role in U.N.

P.T.O.

- (2) Nehru an architect of India's Foreign Policy.
- (3) Explain strategic importance of Indian Ocean.
- (4) Critically examine Indo-Pakistan relation.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Kashmir-issue
- (2) Globalisation and India
- (3) Panchsheel Treaty
- (4) China in India's Foreign Policy
- (5) Tibet in India's Foreign Policy
- (6) C.T.B.T.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारताच्या परराष्ट्र धोरणामधील सातत्य व बदल यावर चर्चा करा.
- (2) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची मूलभूत तत्वे स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) अलिप्ततावादी चळवळीतील भारताची भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) भारताच्या आण्विक धोरणावर चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) भारताची संयुक्त राष्ट्रसंघातील भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) नेहरू : भारताच्या परराष्ट्र धोरणाचे शिल्पकार – चर्चा करा.
- (3) भारतीय महासागराचे सामरीक महत्व स्पष्ट करा.
- (4) भारत-पाकिस्तान संबंधाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

4. कोणत्याही चारवर टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) काश्मीर प्रश्न
- (2) जागतिकीकरण आणि भारत
- (3) पंचशील करार
- (4) भारताच्या परराष्ट्र धोरणातील चीन
- (5) भारताच्या परराष्ट्र धोरणातील तिबेट
- (6) सी.टी.बी.टी. करार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-201

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

PO-CH-Compulsory Paper

(Public Policy)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) What is Public Policy ? Explain the importance of policy science and policy analysis.
 - (2) Evaluate the National Industrial Policy of India.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Discuss the shift in the nature of Public Policies in the age of globalisation and liberalisation.
 - (2) Explain the role of government in Public Policy.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Women Empowerment
 - (2) SEZ
 - (3) Meaning and issues of policy analysis
 - (4) Role of Media in Policy Making.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Scope of Public Policy
- (2) New Agricultural Policy
- (3) Input Process
- (4) National Knowledge Commission
- (5) Right to Information
- (6) Role of NGOs in the policy making process.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) सार्वजनिक धोरण म्हणजे काय ? धोरण शास्त्रे व धोरण विश्लेषणाचे महत्व स्पष्ट करा.
- (2) भारताच्या राष्ट्रीय औद्योगिक धोरणाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) जागतिकीकरण आणि उदारीकरणाच्या युगातील सार्वजनिक धोरणाच्या स्वरूपमध्ये होणाऱ्या बदलाची चर्चा करा.
- (2) सार्वजनिक धोरणातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) महिला सबलीकरण

- (2) सेझ
- (3) धोरण विश्लेषणाचा अर्थ आणि प्रश्न
- (4) धोरण निश्चितीतील प्रसार माध्यमांची भूमिका.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) सार्वजनिक धोरणाची व्याप्ती
- (2) नवीन कृषी धोरण
- (3) आदान प्रक्रिया
- (4) राष्ट्रीय ज्ञान आयोग
- (5) माहितीचा अधिकार
- (6) धोरण निर्मिती प्रक्रियेतील स्वयंसेवी संघटनांची भूमिका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-202

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Compulsory Paper PO-C5

(Theory of International Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Examine in detail the theory of Liberalism and New-Liberalism in International Politics.

(2) What is Balance of Power ? Discuss the characteristics and techniques of Balance of Power.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Examine the Geo-Political theories of International Politics.

(2) Evaluate the difference between Morgenthau's theory of Political Realism and New-realism.

3. Answer any *two* questions of the following (in **250** words each) : [20]

(1) New Security challenges

P.T.O.

- (2) Microcosmic theory of conflict
- (3) Theory of Interdependence
- (4) Environmental theories of International Politics.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Relevance of Balance of Power
- (2) Threats to Sovereignty from Non-State actors
- (3) Issue of deterrence
- (4) Gender and International Politics
- (5) North-South Dialogue
- (6) International Political Economy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील उदारमतवादी व नवउदारमतवादी सिद्धांतांचे मुल्यमापन करा.
- (2) सत्ता संतुलन म्हणजे काय ? सत्ता संतुलनाच्या वैशिष्ट्यांची व तंत्राची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील भू-राजकीय सिद्धांताचे परीक्षण करा.
 - (2) मॉर्गेनथॉचा राजकीय वास्तववादी सिद्धांत व नववास्तववादी सिद्धांतामधील फरकाचे मुल्यमापन करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) सुरक्षिततेला नवीन आव्हाने
 - (2) संघर्षाचा सौक्ष्मिक (मायक्रोकॉस्मिक) सिद्धांत
 - (3) परस्परावलंबनाचा सिद्धांत
 - (4) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाच्या संदर्भात पर्यावरणीय सिद्धांत.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) सत्तासंतुलनाची उपयुक्तता
 - (2) बिगर राजकीय घटकांकडून सार्वभौमत्वाला आव्हान
 - (3) प्रतिरोधाचा मुद्दा
 - (4) लिंगभेद व आंतरराष्ट्रीय राजकारण
 - (5) उत्तर-दक्षिण संवाद
 - (6) आंतरराष्ट्रीय राजकीय अर्थकारण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-203

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Compulsory Paper PO-C6

(Comparative Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the developmental theories of comparative politics.

(2) Discuss the role of Bureaucracy.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the differences between interest groups and political parties.

(2) Define Federalism. Explain the essential conditions for the success of the Federal system.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Explain class theory in Comparative Politics.

P.T.O.

- (2) Discuss the nature of constitutionalism.
- (3) Compare the Party System in France, Switzerland and India.
- (4) Explain the types of Pressure Groups.

4. Write notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Role of Military in democratic systems
- (2) Challenges of Constitutionalism
- (3) Merits of Bureaucracy
- (4) Two-Party System
- (5) Judicial Review in India
- (6) Functions of the Legislature.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) तुलनात्मक राज्यशास्त्राच्या अध्ययनातील विकासात्मक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) नोकरशाहीच्या भूमिकेची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) हितसंबंधी गट आणि राजकीय पक्ष यातील फरक स्पष्ट करा.
- (2) संघराज्यवादाची व्याख्या करा. संघराज्य पद्धतीच्या यशस्वीतेसाठी आवश्यक अटी स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) तुलनात्मक राज्यशास्त्रातील वर्ग सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) घटनावादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- (3) फ्रान्स, स्वित्झर्लंड आणि भारतातील पक्षपद्धतीची तुलना करा.
- (4) दबावगटांचे प्रकार स्पष्ट करा.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) लोकशाही व्यवस्थातील लष्कराची भूमिका
- (2) घटनावादासमोरील आव्हाने
- (3) नोकरशाहीचे गुण
- (4) द्विपक्ष पद्धती
- (5) भारतातील न्यायालयीन पुनर्विलोकन
- (6) कायदेमंडळाची कार्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-204

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-06

(Political Thought in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss Lokmanya Tilak's views on Cultural Nationalism.

(2) Critically examine the social and political ideas of V.R. Shinde.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Critically analyse Mahatma Phule's analysis of the caste system with special reference to his critique of Brahminism.

(2) Comment on Acharya Javdekar's theory of 'Satyagrahi Samajvad'.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Explain V.D. Savarkar's thoughts on Social Reforms.

P.T.O.

- (2) Explain Lokmanya Tilak's Doctrine of Chatusutri.
- (3) Discuss V.R. Sindhe's views on Untouchability.
- (4) Explain Mahatma Phule's views on Equality.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Savarkar and Hindutva
- (2) V.D. Savarkar and Militarization
- (3) Acharya Javdekar's views on Democratic Socialism
- (4) Lokmanya Tilak's views on Ends and Means
- (5) Mahatma Phule's views on Power
- (6) Acharya Javdekar's views on Gandhism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) लोकमान्य टिळकांच्या सांस्कृतिक राष्ट्रवादविषयक विचारावर चर्चा करा.
- (2) वि.रा. शिंदे यांच्या सामाजिक व राजकीय विचारांची सटीक चिकीत्सा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) जाती व्यवस्थेच्या संदर्भातील महात्मा फुले यांचे ब्राह्मण्यवादाच्या संबंधी विश्लेषणाचे सटीक परीक्षण करा.
- (2) आचार्य जावडेकर यांच्या सत्याग्रही समाजवाद सिद्धांतावर भाष्य करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) वि.दा. सावरकरांचा सामाजिक सुधारणाविषयक विचार स्पष्ट करा.
 - (2) लोकमान्य टिळकांचा चतुःसुत्री कार्यक्रम स्पष्ट करा.
 - (3) वि.रा. शिंदे यांच्या अस्पृश्यताविषयक विचारांवर चर्चा करा.
 - (4) महात्मा फुलेचा समताविषयक विचार स्पष्ट करा.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) वि.दा. सावरकर आणि हिन्दुत्व
 - (2) वि.दा. सावरकर आणि लष्करीकरण
 - (3) लोकशाही समाजवादविषयक आचार्य जावडेकरांचे विचार
 - (4) लोकमान्य टिळकांचा साधन साध्य विषयक विचार
 - (5) महात्मा फुलेचे सत्ताविषयक विचार
 - (6) गांधीवाद विषयक आचार्य जावडेकरांचे विचार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-205

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-07

(Comtemporany Political Ideologies)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the meaning, nature and types of feminism.

(2) Discuss origin and nature of liberalism.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the meaning and forms of Environmentalism.

(2) Discuss the theory of Neo-Marxism.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Discuss various issues before Feminism.

P.T.O.

- (2) Explain theory of Alienations and culture by Neo-Marxist.
- (3) Explain the neo-liberal thought of Milton Friedman.
- (4) Discuss Humanistic interpretation of Marx.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Marxist Feminism
- (2) Deep Greens Environmentalism
- (3) Robert Nozick on Neoliberalism
- (4) C.B. McPherson on "End of Ideology"
- (5) Women's empowerment
- (6) Critique of orthodox Marxism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) स्त्रीवादाचा अर्थ, स्वरूप व प्रकारांची चर्चा करा.
- (2) उदारमतवादाचा उगम व स्वरूप याची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) पर्यावरणवादाचा अर्थ सांगून त्याचे विविध प्रकार सांगा.
- (2) नवमार्क्सवादी सिद्धांताची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) स्त्रीवादापुढील विविध प्रश्नांची चर्चा करा.
- (2) उदासीनता व संस्कृती याविषयी नवमाक्सवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (3) मिल्टन फ्रीडमन यांचा नवउदारमतवादी विचार स्पष्ट करा.
- (4) मार्क्सवाद्यांचा मानवतावादी अन्वयार्थाची चर्चा करा.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) मार्क्सवादी स्त्रीवाद
- (2) गर्द हरितपर्यावरणवाद
- (3) रॉबर्ट नॉझिक यांचा नवउदारमतवाद
- (4) 'विचारप्रणालीचा अंत' यावर सी.बी. मॅकफर्सनचा विचार
- (5) स्त्रियांचे सक्षमीकरण
- (6) सनातनी मार्क्सवादावरील टीका.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-206

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-08

(State and Local Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the structure and functions of state secretariat.

(2) 'The legislature plays an important role in making the state administration accountable.' Comment.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the structure, role and functions of Municipal Corporation.

(2) Explain the constitutional provisions about Local Government before 1992.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Executive control over the administration.

P.T.O.

- (2) Impact of 73rd and 74th Amendment of Panchayat Raj System.
- (3) Lokpal and Lokayukta.
- (4) Right to Information.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Governor
- (2) State Public Commission
- (3) Cantonment Board
- (4) Machinery of Planning in the State Administration
- (5) District Collector
- (6) Functions of Municipalities.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) राज्य सचिवालयाची रचना आणि कार्ये यांची चर्चा करा.
- (2) 'राज्य प्रशासनाला जबाबदार बनविण्यात कायदेमंडळ महत्वाची भूमिका बजावते' भाष्य करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) महानगरपालीकेची रचना, भूमिका व कार्य स्पष्ट करा.
- (2) 1992 पुर्वीच्या स्थानिक शासनासंबंधीच्या घटनात्मक तरतुदी स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]

- (1) प्रशासनावरील कार्यकारी मंडळाचे नियंत्रण.
- (2) पंचायत राज्य व्यवस्थेवरील 73 व 74व्या घटनादुरुस्तीचा परिणाम.
- (3) लोकपाल आणि लोकायुक्त.
- (4) माहितीचा अधिकार.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) राज्यपाल
- (2) राज्यसेवा आयोग
- (3) छावणी क्षेत्रपालिका
- (4) राज्य प्रशासनावरील नियोजन यंत्रणा
- (5) जिल्हाधिकारी
- (6) नगरपरिषदेची कार्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-207

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-09

(Current Trends in Development Administration)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Critically evaluate the role of Development Administration in the age of globalisation.

(2) Discuss the international aspect of development.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Evaluate the international dimensions of social development in the context of Development Administration.

(2) Write an essay on the debate about Development Administration in India.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) India's Agricultural Policy during Pandit Nehru era.

P.T.O.

- (2) Role of Directive Principles of State Policy in the Development Administration.
- (3) Tribal Development.
- (4) Disinvestment and restructuring of Public Sector.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Importance of Development Administration
- (2) Industrial Policy Resolution
- (3) Community Development Programme
- (4) Planning Commission
- (5) 73rd Amendment
- (6) Sustainable Development.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) जागतिकीकरणाच्या काळात विकास प्रशासनाच्या भूमिकेचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.
- (2) विकासाच्या आंतरराष्ट्रीय दृष्टिकोनाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) विकास प्रशासनाच्या संदर्भातील 'सामाजिक विकास' या आंतरराष्ट्रीय बाजूचे मूल्यमापन करा.
- (2) भारतातील विकास प्रशासनाच्या वादावर निबंध लिहा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) पंडित नेहरूंच्या कालखंडातील भारताचे कृषिधोरण.
- (2) विकास प्रशासनातील मार्गदर्शक तत्वांची भूमिका.
- (3) आदिवासी विकास.
- (4) निरगुंतवणुकीकरण व सार्वजनिक संत्राची पुनर्बांधणी.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) विकास प्रशासनाचे महत्त्व
- (2) औद्योगिक धोरण ठराव
- (3) सामूहिक विकास कार्यक्रम
- (4) नियोजन आयोग
- (5) 73वी घटनादुरुस्ती
- (6) शाश्वत विकास.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-208

M.A. (Second Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

(PO-10 : Optional Paper)

(Indian in World Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain India's role in Indian Ocean.
 - (2) Discuss India and U.S.A. relations.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (1) Explain India-Pakistan relations.
 - (2) Discuss the impact of Globalization of Indian foreign policy.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words) : [20]
 - (1) Explain India-China relations.
 - (2) Explain India's role in 'SAARC'
 - (3) Discuss the Terrorism
 - (4) Trace Indo-Pak relations with reference to "Kashmir" problem.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (1) C.T.B.T
- (2) European Union
- (3) L.T.T.E
- (4) N.P.T.
- (5) Tashkent Treaty
- (6) Deigo-Garcia.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एका** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) भारताचे हिंदी महासागराविषयीचे धोरण स्पष्ट करा.
- (2) भारत आणि अमेरिका संबंधांची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एका** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]

- (1) भारत-पाकिस्तान संबंध स्पष्ट करा.
- (2) जागतिकीकरणाचे भारतीय परराष्ट्र धोरणावर झालेले परिणामांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी **250** शब्दांत) : [20]

- (1) भारत-चीन संबंध स्पष्ट करा.
- (2) 'सार्क' मधील भारताची भूमिका स्पष्ट करा.
- (3) दहशत वादावर चर्चा करा.
- (4) 'काश्मीर' प्रश्नांच्या संदर्भात भारत-पाक संबंधाचा आढावा घ्या.

4. पुढीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]

- (1) सर्वसमावेशक अणूचाचणी करार
- (2) युरोपियन महासंघ
- (3) एल.टी.टी.ई.
- (4) एन.पी.टी.
- (5) ताश्कंद करार
- (6) दिएगो-गार्सिया.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-301

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

PO-C7 (World Politics : Issues and Debates)

(Compulsory)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Global political environment as an influence on Foreign Policy.
 - (2) Examine critically the role and features of (IWOS) and (IGOS) in World Politics.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (1) Critically evaluate the nature and causes for intervention.
 - (2) Examine the nature and feature of the new world order.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words) : [20]
 - (1) Features of Civil War
 - (2) Causes of Terrorism
 - (3) C.T.B.T
 - (4) Nature of coercive diplomacy.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Hindrances in Disarmament
- (2) Role of State in Foreign Policy Decision Making
- (3) State Sponsored Terrorism
- (4) Any 2 methods of forced diplomacy
- (5) Meaning of Civil War
- (6) NPT.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :—(i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) परराष्ट्र धोरणावर प्रभाव टाकणारा एक घटक-जागतिक राजकीय पर्यावरण.
- (2) आंतरराष्ट्रीय राजकारणात आंतरराष्ट्रीय शासकीय संघटना आणि आंतरराष्ट्रीय बिगर शासकीय संघटनांच्या वैशिष्ट्यांची आणि भूमिकेचे टीकात्मक परीक्षण करा.

2. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) हस्तक्षेपाचे स्वरूप आणि कारणांचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- (2) नवीन जागतिक व्यवस्थेच्या स्वरूपाची आणि वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.

3. कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तरे लिहा (250 शब्दांत) : [20]

- (1) यादवी युद्धाची वैशिष्ट्ये
- (2) दहशतवादाची कारणे
- (3) सी.टी.बी.टी. (सर्वसमावेश चाचणी प्रतिबंधक करार)
- (4) सर्वकष राजनयाचे स्वरूप.

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (100 शब्दांत) :

[20]

- (1) निःशस्त्रीकरणाच्या मार्गातले अडथळे
- (2) परराष्ट्र धोरणाच्या निर्णय प्रक्रियेत राज्याची भूमिका
- (3) राज्य पुरस्कृत दहशतवाद
- (4) दमन राजनयाचे कोणतेही दोन मार्ग
- (5) यादवी युद्ध चा अर्थ
- (6) एी.पी.टी. (आण्विक प्रसार प्रतिबंधक करार).

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-302

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

PO-C8 (Compulsory)

[Comparative Government (China, France, Iran and Nigeria)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]
 - (1) Critically examine the role of ethnicity and religion in the politics of Nigeria.
 - (2) Discuss the leadership structure in the Islamic Republic of Iran.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]
 - (1) Critically examine the salient features of the Constitution of France.
 - (2) Discuss the functions and powers of the National Peoples Congress of China.

3. Answer any *two* of the following in **250** words : [20]
 - (1) Challenges of Globalisation in China
 - (2) Nature of Group politics in Iran
 - (3) Role of Senate in the French Government
 - (4) The nature of the Constitution in Nigeria.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* in **100** words each : [20]

- (1) The Fundamental Rights in the Constitution of France.
- (2) Salient features of the Chinese Constitution.
- (3) The nature and role of the bureaucracy in the Government of China.
- (4) The politics of violence in Iran.
- (5) Challenges of Globalisation in Nigeria.
- (6) Features of constitutionalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) नायजेरियाच्या राजकारणातील वांशिकता आणि धर्म यांच्या भूमिकेचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) इराणच्या इस्लामीक गणराज्यातील नेतृत्व रचनेची चर्चा करा.

2. पुढीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (1) फ्रॉन्सचा राज्यघटनेच्या वैशिष्ट्यांचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) 'नॅशनल पिपलस काँग्रेस' कार्ये व अधिकार यांची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (**250** शब्दांत) : [20]

- (1) चीन मधील जागतीकीकरणाची आव्हाने.
- (2) इराणमधील गटांच्या राजकारणाचे स्वरूप.

- (3) फ्रॉन्सच्या राजकारणात सिनेटची भूमिका.
- (4) नायजेरियाच्या घटनेचे स्वरूप.

4. खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (100 शब्दांत) : [20]

- (1) फ्रान्सच्या राज्यघटनेतील मुलभूत हक्क
- (2) चीनच्या राज्यघटनेची प्रमुख वैशिष्ट्ये
- (3) चीनच्या शासनात नोकरशाहीचे स्वरूप व भुमीका
- (4) इराणमधील हिंसेचे राजकारण
- (5) नायजेरिया पुढील जागतीकीकरणाची आव्हाने
- (6) घटनावादाची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-303

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

PO-C9 : Political Sociology (Compulsory)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(i) Define the term 'Political Sociology'. Discuss its nature and scope.

(ii) What is 'Political culture'? Explain the types of Political culture.

2. Answer any *one* of the following (in **500** word) : [20]

(i) Explain the role of Social Movements in Shaping the Political agenda and influencing Public Policy.

(ii) Examine the level of Political Participation and discuss its significance.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words) : [20]

(i) Weber's contribution in Political Sociology

(ii) Features of behaviourism

P.T.O.

(iii) Characteristics of Power

(iv) Historical Materialism.

4. Write short notes on any *four* (in **100** word each) : [20]

(i) Various means of Political Participation

(ii) Types of Social Movement

(iii) Agencies of Socialization

(iv) Causes of Terrorism

(v) Civic culture

(vi) Forms of collective violence.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) [20]

(i) 'राजकीय समाजशास्त्र' या संज्ञाची व्याख्या करा. त्याच्या स्वरूपाची आणि व्याप्तीची चर्चा करा.

(ii) 'राजकीय संस्कृती' म्हणजे काय ? राजकीय संस्कृतीचे प्रकार स्पष्ट करा.

2. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा (500 शब्दांत) : [20]

(i) राजकीय कार्यक्रम पत्रिकेला आकार देण्यात आणि सार्वजनिक धोरणावर प्रभाव टाकण्यात सामाजिक चळवळींची भूमिका स्पष्ट करा.

(ii) राजकीय सहभागाच्या स्तरांचे परीक्षण करा आणि त्याच्या महत्वाची चर्चा करा.

3. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (250 शब्दांत) : [20]

- (i) राजकीय समाजशास्त्राला वेबरचे योगदान
- (ii) वर्तनवादाची वैशिष्ट्ये
- (iii) सत्तेची वैशिष्ट्ये
- (iv) ऐतिहासिक भौतिकवाद।

4. कोणत्याही चारवर टीपा लिहा (100 शब्दांत) : [20]

- (i) राजकीय सहभागाची विविध साधने
- (ii) सामाजिक चळवळींचे प्रकार
- (iii) समाजिकरणांची साधने
- (iv) दहशतवादाची कारणे
- (v) नागरी संस्कृती
- (vi) सामूहिक हिंसेचे प्रकार।

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-304

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-011

(Social and Political Movements in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss in brief the causes, genesis and growth of Naxalite Movement in India.

(2) Explain the role of Dr. Bhimrao Ambedkar in Dalit Movement.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Describe the present situation of 'Peasants Movement' in India.

(2) Elucidate the nature of Feminist Movement.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Characteristics of Social Movement

P.T.O.

- (2) The nature of project affected people's movement
- (3) Nature of New Social Movements
- (4) OBC Mobilisation.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Regional Identity
- (2) Movement of Formation of Maharashtra
- (3) Women Empowerment
- (4) Major issues of Dalits
- (5) Environment Movement
- (6) Agitations of Landless people.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतातील नक्षलवादी चळवळीचा उदय आणि वाढीच्या कारणांची थोडक्यात चर्चा करा.
- (2) डॉ. भीमराव आंबेडकर यांची दलित चळवळीतील भूमिका स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतातील शेतकरी चळवळीच्या सद्यस्थितीचे वर्णन करा.
- (2) स्त्रीवादी चळवळीचे स्वरूप विशद करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) सामाजिक चळवळीची वैशिष्ट्ये.
 - (2) प्रकल्पग्रस्त लोकांच्या चळवळीचे स्वरूप.
 - (3) नविन सामाजिक चळवळीचे स्वरूप
 - (4) ओबीसींची कृतिप्रवणता.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) प्रादेशिक अस्मिता
 - (2) महाराष्ट्राच्या निर्मितीची चळवळ
 - (3) महिला सक्षमीकरण
 - (4) दलितांचे प्रमुख प्रश्न
 - (5) पर्यावरण चळवळ
 - (6) भूमिहीनांचे आंदोलन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-305

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-012

(State Politics in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Give an account of issues and conflict between centre and state with reference to Maharashtra, Andhra Pradesh and Karnataka.

(2) Critically examine the new demands of state from different sub-regions in India.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the recommendations of Sarkaria Commission on centre-state relations in India.

(2) Discuss the formation of states in India.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
- (1) Role of caste in state politics in India.
 - (2) Issues of regional identity in India.
 - (3) Issues of state autonomy in India.
 - (4) Issues of interstate dispute with reference to river water distribution.
4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]
- (1) Maharashtra-Karnataka border dispute
 - (2) Communal Politics in India
 - (3) Telangana Movement
 - (4) Regionalism
 - (5) Mandal Commission
 - (6) Vidarbha Movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) महाराष्ट्र, आंध्रप्रदेश आणि कर्नाटक या राज्यांच्या संदर्भात केंद्र-राज्य संबंधातील संघर्षाच्या प्रश्नांचा थोडक्यात आढावा घ्या.
 - (2) भारतातील विविध प्रांतांमधून होणाऱ्या नवीन राज्यांच्या मागणीचे टीकात्मक परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
- (1) भारतातील केंद्र-राज्य संबंधांच्या संदर्भातील सरकारिया आयोगाच्या शिफारसी स्पष्ट करा.
 - (2) भारतातील घटकराज्यांच्या निर्मितीवर चर्चा करा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) भारतातील घटकराज्यांच्या राजकारणातील जातींची भूमिका.
 - (2) भारतातील प्रादेशिक अस्मितेचे मुद्दे.
 - (3) भारतातील राज्यांच्या स्वायत्ततेचे मुद्दे.
 - (4) भारतातील नद्यांच्या पाणी वाटपसंदर्भात आंतरराज्य संघर्षाचे मुद्दे.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमा विवाद
 - (2) भारतातील जमातवादाचे राजकारण
 - (3) तेलंगण चळवळ
 - (4) प्रादेशिकवाद
 - (5) मंडल आयोग
 - (6) विदर्भ चळवळ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-306

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-013

(Political Process in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Explain the impact of Globalisation on the Political Economy of Maharashtra.

(2) Explain the challenge of BJP-Shivsena to the dominant party system in Maharashtra.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the politics of regional and linguistic identity in Maharashtra.

(2) Explain the impact of growing urbanisation on the politics of Maharashtra.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Regional imbalance with special reference to Vidarbha.

P.T.O.

- (2) Changing nature of Dalit politics in Maharashtra.
- (3) The politics of caste identity in Maharashtra.
- (4) The impact of economic factors on rural area of Maharashtra.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Politics of Maratha hegemony
- (2) Strategy of NCP
- (3) Co-operative sector in Maharashtra
- (4) Demand for separate Vidarbha
- (5) OBC politics in Maharashtra
- (6) Maharashtra Navnirman Sena.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेवर जागतिकीकरणाचा झालेला प्रभाव स्पष्ट करा.
- (2) महाराष्ट्रातील प्रबळ पक्षपद्धतीला भाजपा-शिवसेनेचे आव्हान स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) महाराष्ट्रातील भाषिक व प्रादेशिक अस्मितेच्या राजकारणाची चर्चा करा.
- (2) महाराष्ट्राच्या राजकारणावरील वाढत्या नागरीकरणाचा झालेला प्रभाव स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) विदर्भाच्या विशेष संदर्भासह महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोल.
 - (2) महाराष्ट्रातील दलित राजकारणाचे बदलते स्वरूप
 - (3) महाराष्ट्रातील जातीय अस्मितेचे राजकारण.
 - (4) महाराष्ट्राच्या ग्रामीण क्षेत्रावरील आर्थिक घटकांचा प्रभाव.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) मराठा धुरिणत्वाचे राजकारण
 - (2) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची ध्येयधोरणे
 - (3) महाराष्ट्रातील सहकार क्षेत्र
 - (4) स्वतंत्र विदर्भाची मागणी
 - (5) महाराष्ट्रातील ओबीसी राजकारण
 - (6) महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-307

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-014

(Party System in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the coalition politics in India.

(2) Examine the changing nature of party system in India.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Write an essay on the dominance of the Congress Party in Indian Politics.

(2) Write an essay on 'Jansangh'.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Ideology of BJP

P.T.O.

- (2) Communal Politics in India
- (3) Non-congressism
- (4) Role of Socialist Parties.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) The concept of Hindutva
- (2) A.I.A.D.M.K.
- (3) Ideology of Telugu Desam
- (4) The Organisation BJP
- (5) The emergence of political parties after independence
- (6) The political parties before independence

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतातील आधाड्यांच्या राजकारणाबाबत चर्चा करा.
- (2) भारतातील पक्षपद्धतीच्या बदलत्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतातील राजकारणावर असलेल्या काँग्रेस पक्षाच्या वर्चस्वावर निबंध लिहा.
- (2) 'जनसंघ' यावर निबंध लिहा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) भा.ज.पा.ची विचारसरणी
 - (2) भारतातील जमातवादाचे राजकारण
 - (3) बिगर काँग्रेसवाद
 - (4) समाजवादाची पक्षांची भूमिका.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) हिंदूत्वाची संकल्पना
 - (2) ए.आय.ए.डी.एम.के.
 - (3) तेलगूदेशमची विचारसरणी
 - (4) भा.ज.पा.चे संघटन
 - (5) स्वातंत्र्योत्तर काळातील राजकीय पक्षांचा उदय
 - (6) स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील राजकीय पक्ष.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-308

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-015

**[Political Process in South Asia (With the Reference to
Pakistan, Sri Lanka, Bangladesh and Nepal)]**

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the political parties in Bangladesh.

(2) Write an essay on PPP in Pakistan.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the ethnic politics in Sri Lanka.

(2) Discuss the challenges posed by Maoists in Nepal.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) The structure of executive in Bangladesh

P.T.O.

- (2) Presidential system in Sri Lanka
- (3) Role of Judiciary in Pakistan
- (4) Agriculture Sector in Nepal.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Economy of Nepal
- (2) Role of Military in Pakistan
- (3) Fundamentalists in Bangladesh
- (4) Challenges before the industrial sector in Nepal
- (5) Economy of Sri Lanka
- (6) Problem of hegemony in South Asia.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) बांगलादेशातील राजकीय पक्षांची चर्चा करा.
- (2) पाकिस्तानमधील 'पी.पी.पी.' या पक्षावर निबंध लिहा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) श्रीलंकेतील वांशिक राजकारणाची चर्चा करा.
- (2) नेपाळमधील माओवाद्यांच्या आव्हानांची चर्चा करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) बांगलादेशातील कार्यकारी मंडळाची रचना
 - (2) श्रीलंकेतील अध्यक्षीय पद्धती
 - (3) पाकिस्तानमधील न्यायमंडळाची भूमिका
 - (4) नेपाळमधील शेती क्षेत्र.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) नेपाळची अर्थव्यवस्था
 - (2) पाकिस्तानमधील लष्कराची भूमिका
 - (3) बांगलादेशमधील मूलतत्त्ववादी
 - (4) नेपाळमधील औद्योगिक क्षेत्रापुढील आव्हाने
 - (5) श्रीलंकेची अर्थव्यवस्था
 - (6) दक्षिण आशियातील धुरिणत्वाची समस्या.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-309

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Optional Paper PO-016

(Research Methodology)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the nature and scope of Research Methodology.

(2) 'Correlation is a fundamental component of the dissertation writing process.' Explain.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Define data collection. Discuss the sources of the data collection.

(2) Explain various types of Hypothesis.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Write an essay on the formulation of research problem.

P.T.O.

- (2) Explain the types of references.
- (3) Discuss the interview as a technique of data collection.
- (4) Describe the research design.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Collection of secondary data
- (2) References
- (3) Report Writing
- (4) Qualitative research
- (5) Tabulation
- (6) Empirical research.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) संशोधन पद्धतीचे स्वरूप आणि व्याप्ती यांची चर्चा करा.
- (2) 'शोधनिबंध लेखन प्रक्रियेत सहसंबंध हा मूलभूत घटक आहे.' स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) तथ्य संकलनाची व्याख्या करा. तथ्य संकलनाच्या स्रोतांवर चर्चा करा.
- (2) गृहितकांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) संशोधनातील समस्या सूत्रणावर निबंध लिहा.
 - (2) संदर्भसूचीचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - (3) तथ्य संकलनाचे एक तंत्र म्हणून मुलाखततंत्राची चर्चा करा.
 - (4) संशोधन आराखडा विशद करा.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) द्वितीय तथ्य संकलन
 - (2) संदर्भसूची
 - (3) अहवाल लेखन
 - (4) गुणात्मक संशोधन
 - (5) सारणीकरण
 - (6) प्रयोगात्मक संशोधन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-401

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

PO-C10 : Compulsory Paper

(Power and Society)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following : [20]

(1) What is 'Power' ? Discuss in detail the characteristics and types of power.

Or

(2) Critically evaluate liberal perspective of the state.

2. Answer any *one* of the following : [20]

(1) Discuss Max Weber's theory of bureaucracy.

Or

(2) Define Hegemony. Examine in detail its types.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words : [20]

(1) Marxian Approach to class

(2) Bureaucracy and Public Policy

(3) End of ideology debate

(4) Weberian Approach to class.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Difference between power and authority
- (2) Types of authority
- (3) Functions of state : Marxian Perspective
- (4) Bureaucracy as an organised political power
- (5) State as a welfare organisation
- (6) Difference between liberal and neo-liberal perspective.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : [20]

(1) सत्ता म्हणजे काय ? सत्तेची वैशिष्ट्ये व प्रकार सविस्तर लिहा.

किंवा

(2) राज्याविषयीच्या उदारमतवादी दृष्टिकोनाचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर लिहा : [20]

(1) मॅक्स वेबरच्या नोकरशाहीविषयीच्या सिद्धांताची चर्चा करा.

किंवा

(2) धुरिणत्व म्हणजे काय ? त्याच्या प्रकारांची सविस्तर चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मार्क्सचा वर्गविषयक दृष्टिकोन
- (2) नोकरशाही व सार्वजनिक धोरण
- (3) विचारप्रणालीचा अंत हा वाद
- (4) वेबरचा वर्गविषयक दृष्टिकोन.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) सत्ता आणि अधिकार यांतील फरक
- (2) अधिकाराचे प्रकार
- (3) राज्याची कार्ये : मार्क्सवादी दृष्टिकोन
- (4) नोकरशाही एक संघटित राजकीय सत्ता
- (5) राज्य : एक कल्याणकारी संघटना
- (6) उदारमतवादी व नवउदारमतवादी दृष्टिकोनातील फरक.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-402

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

Compulsory Paper PO-C11

(Political Theory : Key Concepts)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Write an essay on 'Democracy in Practice'.

(2) Define the term 'Liberty'. Discuss its meaning, nature and types.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Define the term 'Social Justice'. Explain, its nature and types.

(2) Discuss various theories of Rights.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Mention, the meaning and nature of the term 'Equality'.

P.T.O.

- (2) Explain, Models of democracy.
- (3) Explain, various dimensions of Justice.
- (4) Relationship between Liberty and Equality.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) Idea of distributive justice
- (2) Negative and positive justice
- (3) Types of Rights
- (4) Types of Equality
- (5) Human Rights : Meaning and importance
- (6) Principles of Democracy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) 'लोकशाहीचा व्यवहार' यावर निबंध लिहा.
- (2) 'स्वातंत्र्य' संकल्पनेची व्याख्या लिहा. स्वातंत्र्याचा अर्थ, स्वरूप आणि प्रकारांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) 'सामाजिक न्याय' संकल्पनेची व्याख्या लिहा. सामाजिक न्यायाचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- (2) न्यायविषयक विविध सिद्धांतांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) 'समता' संकल्पनेचा अर्थ आणि स्वरूप लिहा.
 - (2) लोकशाहीचे विविध आकृतीबंध स्पष्ट करा.
 - (3) न्यायाचे विविध पैलू स्पष्ट करा.
 - (4) स्वातंत्र्य आणि समता यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) वितरणात्मक न्यायाची संकल्पना
 - (2) नकारात्मक आणि सकारात्मक न्याय संकल्पना
 - (3) हक्कांचे प्रकार
 - (4) समतेचे प्रकार
 - (5) मानवी हक्क : अर्थ आणि महत्त्व
 - (6) लोकशाहीची तत्त्वे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-403

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS (External)

(PO-C12 : Political Process in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Discuss the secularism in India.

(2) Explain the caste Politics in India.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]

(1) Write the Regionalism in India.

(2) Explain the New Economic Policy.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]

(1) Delimitation Commission

P.T.O.

- (2) Features of Commission Politics
- (3) India's model of Economic Development
- (4) Nature of Dominant Castes.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (1) The 2009 election
- (2) Muslim Communal Politics
- (3) Nature of Party System
- (4) Ethnicity
- (5) Role of Caste Associations
- (6) Issue of language.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतातील धर्मनिरपेक्षतेवर चर्चा करा.
- (2) भारतातील जातीचे राजकारण स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]

- (1) भारतातील प्रादेशिकतावाद लिहा.
- (2) नविन आर्थिक धोरण स्पष्ट करा.

3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
- (1) मतदारसंघ पुनर्रचना आयोग.
 - (2) जमातवादी राजकारणाची वैशिष्ट्ये.
 - (3) भारताचे आर्थिक विकासाचे प्रारूप.
 - (4) प्रभूत्वशाली जातीचे स्वरूप.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी 100 शब्दांत) : [20]
- (1) 2009ची निवडूक
 - (2) मुस्लिम जमातवादी राजकारण
 - (3) पक्षीय व्यवस्थेचे स्वरूप
 - (4) वंशवाद
 - (5) जात संघटनांची भूमिका
 - (6) भाषेचा प्रश्न.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-404

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

(PO-017 : Human Rights)

(Optional Paper)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (a) Explain the meaning of the term Human Rights. Take a brief review of its evolution.
 - (b) Discuss the power, structure, functions and performance of NHRC of India.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (a) Explain the caste atrocities and violence, poverty as the great challenges before Human Rights in India.
 - (b) Critically evaluate the role of International Conventions and Covenants in the protection of human rights.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words each) : [20]
 - (a) Group Rights
 - (b) Amnesty International

P.T.O.

- (c) Rights of Displaced
- (d) State Repression as a challenge before human rights in the world.

4. Write short notes on any *four* (in **100** words each) : [20]

- (a) Rights of Refugees
- (b) Rights of Women
- (c) Terrorism as a challenge before human rights in the world
- (d) Dalit Movement in India.
- (e) Individual Rights
- (f) National Minority Commission.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (a) 'मानवी हक्क' संकल्पनेचा अर्थ स्पष्ट करून मानवी हक्क संकल्पनेच्या विकासाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (b) भारतातील राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाची रचना, कार्ये, अधिकार आणि कामगिरीची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्न सोडवा (500 शब्दात) : [20]

- (a) भारतातील मानवी हक्कांसमोरील जातीय अत्याचार, हिंसा आणि दारिद्र्य ही आव्हाने स्पष्ट करा.
- (b) मानवी हक्कांचे संरक्षण करण्या संदर्भातील आंतरराष्ट्रीय करार आणि सनदा यांच्या भूमिकेचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दात) : [20]
- (a) समूहांचे हक्क
 - (b) अॅम्नेस्टी इंटरनॅशनल
 - (c) विस्थापितांचे हक्क
 - (d) राज्याची दमनमंत्रणा : जागतिक मानवी हक्कांसमोरील आव्हान.
4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) (प्रत्येकी 100 शब्दात) : [20]
- (a) निर्वासितांचे हक्क
 - (b) महिलांचे हक्क
 - (c) जागतिक मानवी हक्क संदर्भात 'दहशतवाद' एक आव्हान
 - (d) भारतातील दलित चळवळ
 - (e) व्यक्तींचे हक्क
 - (f) राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आयोग.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-405

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

(Optional Paper)

(PO-018 : Politics and Social Stratification)

(Class : Caste and Gender)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (a) Critically examine caste as a basis of social stratification.
 - (b) Explain Marxian theory of 'Class' in detail.

2. Answer any *one* of the following (in **500** words) : [20]
 - (a) Define the term 'Caste'. Discuss dominant caste structure in India.
 - (b) Critically evaluate the role and status of Women in politics of India.

3. Answer any *two* of the following (in **250** words) : [20]
 - (a) Weber on class
 - (b) Women's organization
 - (c) Changing nature of caste.
 - (d) Relationship between caste and class in India.

P.T.O.

4. Answer any *four* of the following (in **100** words) : [20]
- (a) Feminist critique of state
 - (b) Middle peasant castes
 - (c) Caste based inequality
 - (d) Nature of class politics in India
 - (e) Patriarchy : Consequences
 - (f) Caste and Gender.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]
- (a) सामाजिक स्तरीकरणाचा एक आधार म्हणून 'जात' या घटकाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
 - (b) मार्क्सप्रणित 'वर्ग' संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दात) : [20]
- (a) 'जात' ह्या संकल्पनेची व्याख्या लिहा. भारतातील प्रभावशाली जात संरचना यावर चर्चा करा.
 - (b) 'भारतीय राजकारणातील स्त्रीची भूमिका आणि दर्जा' याचे टीकात्मक परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा (**250** शब्दात) : [20]
- (a) वेबरप्रणित वर्ग संकल्पना
 - (b) महिला संघटना

- (c) जातीचे बदलते स्वरूप
(d) भारतातील 'जात' आणि 'वर्ग' या दोन संकल्पनांतील सहसंबंध स्पष्ट करा.

4. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) (100 शब्दात) : [20]

- (a) स्त्रीवादी दृष्टिकोनातून राज्याची केलेली समीक्षा.
(b) मध्यम शेतकरी जाती
(c) जातीधिष्ठित असमानता
(d) भारतातील वर्गीय राजकारण स्वरूप
(e) पितृसत्ताक पद्धतीचे परीणाम
(f) जात आणि लिंग भाव.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-406

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

(PO-019 : Political Economy of India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (**500** words) : [20]
 - (1) Discuss the caste composition for classes.
 - (2) Explain the structure of middle class.

2. Answer any *one* of the following questions (**500** words) : [20]
 - (1) Discuss the politics of Liberalization
 - (2) Write India's mixed economy model.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words each) : [20]
 - (1) The question of autonomy
 - (2) Class divisions within castes
 - (3) Working class
 - (4) Critiques of Development model.

4. Write short notes on any *four* (**100** words) : [20]
 - (1) Limits of planning

P.T.O.

- (2) Aims of privatization
- (3) Agrarian class
- (4) Colonial Legacy
- (5) Features of Liberalization
- (6) Changing class character of state.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) वर्गामधील जातीय रचनेची चर्चा करा.
 - (2) मध्यम वर्गाची रचना स्पष्ट करा.
2. पुढीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा (500 शब्दांत) : [20]
 - (1) उदारीकरणाच्या राजकारणाची चर्चा करा.
 - (2) भारताचे मिश्र अर्थव्यवस्था प्रारूप लिहा.
3. पुढीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 250 शब्दांत) : [20]
 - (1) स्वायत्ततेचा प्रश्न
 - (2) जाती अंतर्गत वर्ग विभाग
 - (3) कामगार वर्ग
 - (4) विकास प्रारूपावरील टिका.

4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा (100 शब्दांत) :

[20]

- (1) नियोजनाच्या मर्यादा
- (2) खाजगीकरणाचे उद्दिष्ट्य
- (3) कृषी वर्ग
- (4) वसाहतिक वारसा
- (5) उदारीकरणाची वैशिष्ट्ये
- (6) राज्याचे बदलते वर्ग चारित्र्य.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[4903]-407

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2016

POLITICS

(Optional Paper)

(PO-020 : Globalization and The State)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (a) Write an essay on 'Changing character of the modern state in the period of globalization.
 - (b) Explain the 'Issue of legitimacy' and 'Sub-nationalism' as challenges to the Nation-State system in globalization.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
 - (a) Explain 'Internationalisation and Privatisation as consequences of an expansion of Rule of Law; in the context of Globalization.
 - (b) Discuss various forms of security Dilemma of post colonial states.

3. Answer any *two* of the following questions (in **250** words) : [20]
 - (a) The experience of the developing countries regarding Interventionist state.
 - (b) Transactional Association as an Agency of Rule of Law. Discuss.

P.T.O.

- (c) Patterns of responses of modern states to Globalization.
(d) Consequences of Globalization on modern state.

4. Write short notes on any *four* of the following (in **100** words each) : [20]

- (a) The first world experience regarding interventionist state
(b) Characteristics of Globalization
(c) Subnationalism : Meaning and nature
(d) Role of post colonial states in Globalization
(e) Changing concept of Rule of Law
(f) Features of modern state in Globalization.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. पुढीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (a) 'जागतिकीकरण कालखंडातील आधुनिक राज्याचे बदलते स्वरूप यावर निबंध लिहा.
(b) जागतिकीकरण पर्वातील 'अधिमान्यतेचा प्रश्न' आणि 'उपराष्ट्रवाद' ही राष्ट्रराज्य व्यवस्थे पुढील आव्हाने स्पष्ट करा.

2. पुढीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्न सोडवा (**500** शब्दांत) : [20]

- (a) जागतिकीकरण कालखंडात कायद्याच्या राज्याच्या विस्ताराचा परिणाम म्हणून निर्माण झालेल्या आंतरराष्ट्रीय आणि खाजगीकरण या मुद्द्यांची चर्चा करा.
(b) उत्तर वसाहतिकराज्यांच्या सुरक्षा पेचप्रसंगाशी संबंधित आंतरराष्ट्रीय आयामांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (250 शब्दात) : [20]
- (a) हस्तक्षेपी राज्याच्या संदर्भातील विकसनशील राष्ट्रांची अनुभव.
 - (b) 'कायद्यांच्या राज्याच्या विस्तारात बहुराष्ट्रीय संघटना साधन ठरतात' चर्चा करा.
 - (c) आधुनिक राज्यांकडून जागतिकीकरणास दिल्या जाणाऱ्या प्रतिसादाचे विविध प्रकार लिहा.
 - (d) आधुनिक राज्यावरील जागतिकीकरणाचे परीणाम.
4. प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]
- (a) हस्तक्षेपी राज्याबाबतचा पहिल्या जगाचा अनुभव
 - (b) जागतिकीकरणाची वैशिष्ट्ये
 - (c) उपराष्ट्रवाद : अर्थ आणि स्वरूप
 - (d) जागतिकीकरण कालखंडातील उत्तर वसाहतिक राज्यांची भूमिका
 - (e) 'कायद्यांचे राज्य' बदलती संकल्पना
 - (f) जागतिकीकरण कालखंडातील आधुनिक राज्याची वैशिष्ट्ये.